

Socialna izključenost Romov v Sloveniji

**Begunci, priseljenci in etnične manjšine
8.5.2012**

as.dr. Špela Urh

Definicija socialne izključenosti

- Sinonimi: marginaliziranost, osamitev, segregacija
- **Biti v položaju z manjšim dostopom do možnosti**, ki jih ima večina
- **stanje omejenega dostopa do virov, ki je pogosto posledica določene pripadnosti** (tj. pripadnost spolu, starosti, verski pripadnosti, spolni usmerjenosti, narodnostni pripadnosti, družbenemu statusu, zdravstvenemu stanju, materialnemu položaju itd.)
- 2 ključna elementa: izrazita družbena odrinjenost +pomanjkanje enakih možnosti

3 dimenzije socialne izključenosti

A) ekonomska,

B) družbena

C) politična dimenzija socialne izključenosti

Kdo so marginalizirane skupine?

- Marginalizacija je v tesni povezavi z vprašanji »rase«, etničnosti in migracij
- »rasne« manjšine, migranti, pripadniki etničnih manjšin

Značilnosti marginaliziranih skupin

- izostajanje od šolskega pouka,
- visoka stopnja brezposelnosti oz. višja stopnja zaposlenosti na slabše plačanih delovnih mestih,
- nizka stopnja zastopanosti v strokovnih poklicih, kot so politika, medicina, pravo, novinarstvo ipd.
- slabši bivanjski pogoji kot večinsko prebivalstvo
- odvisnost od denarnih socialnih pomoči

- **večgeneracijska izključenost** (iz generacije v generacijo več kot 30 let)
- **ranljive družbene skupine**

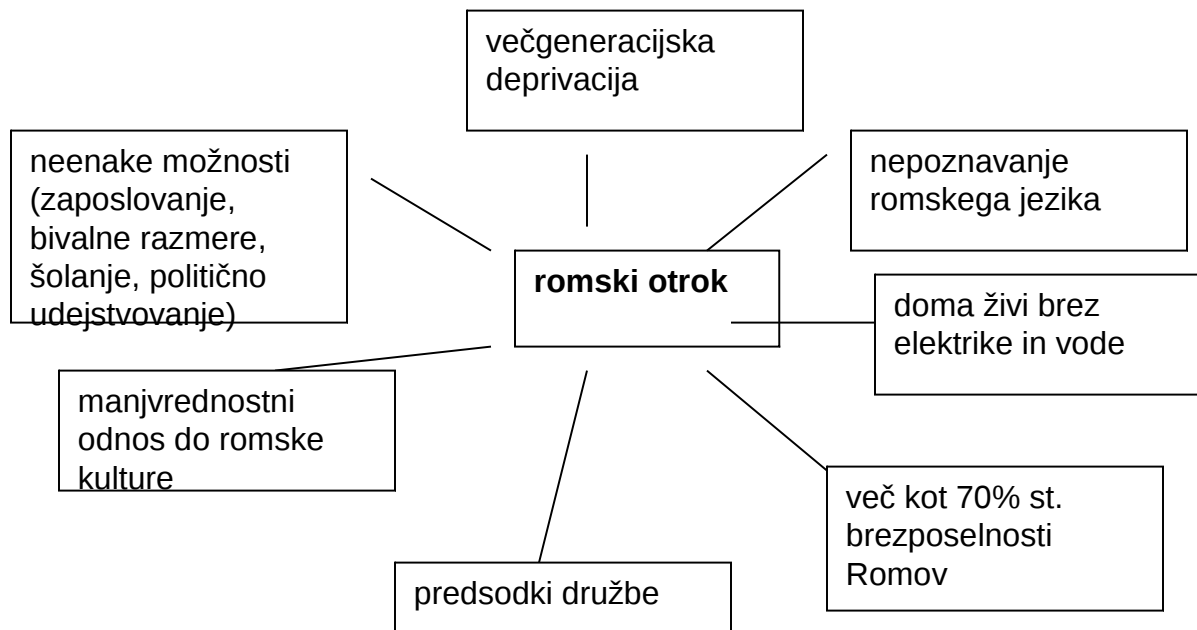
Izključenost Romov v Sloveniji po področjih

- Šolanje
- Zaposlovanje
- Socialni in zdravstveni sistem
- Politična participacija
- Medijsko poročanje

Medicinski (tradicionalni) model

KULTURNA RAVEN DISKIMINACIJE

- SD ne deluje v vakuumu
- Vpliv kulturnih stereotipov na osebno percepcijo, kar vpliva na strokovno prakso
- Občutljiv “lokalni” jezik (Rom *vs.* cigan)

Simbolni pomen besede Rom/cigan

- opis oseb, ki odstopajo od splošno sprejetih družbenih norm
- oznaka za deviantne situacije

Pavla Štrukelj (2004: 66)

- cigan kot sinonim za tatu (Če nekdo reče »imeli smo cigana v hiši«, to pomeni, da so bili okradeni.);
- cigan kot sinonim za nehigieno, nemaren izgled (Človek, ki je oblečen v raztrgano in umazano obleko, je »vlaški cigan«. Nemarno oblečeni ženski rečemo »ciganica«.);
- cigan kot sinonim za temno barvo kože;
- glagol »ciganiti«, »ociganiti« pomeni nekoga ogoljufati

Slovenski slovar knjižnega jezika (1985)

- cigan: »pripadnik iz Indije priseljenega ljudstva, navadno brez stalnega bivališča«
- primeri ekspresivne rabe, ki temelji na stereotipni predstavi (»pravili so, da cigani kradejo otroke«; »črn kot cigan«; »laže kot cigan«)
- Slabšalni pomen (»zvit, lahkomiseln ali malopriden« človek).
- Rekla ("je tak cigan" pomeni biti slabo oblečen; »pri nas je kot pri ciganih« pomeni vse je v neredu; »smeje se kot cigan belemu kruhu« pomeni smejati se široko, na vsa usta).
- Ciganico omenja v povezavi s krajo (»ciganico so obdolžili, da je ukradla kokoš«),
- ciganija se v slabšalnem pomenu nanaša na »zelo revno, zanemarjeno stanovanje ali poslopje«.
- Glagol ciganiti: »goljufati«, »odirati«.
- Pridevnik ciganski : »nestalen«, »nemiren«.

Pedenjped (Niko Grafenauer)

*»Pedenjpedu je piščal kar
čez noč cigan ukral.
Svirilili, svirilili,
niso ga več izsledili.«*

Rasizem v socialnem delu

1. Univerzalizem (*colour blind* pristop)
2. Odsotnost pripadnikov kulturno različnih skupin med zaposlenimi
3. Obtoževanje žrtev
4. Izogibanje rasizmu, kljub njegovemu zaznavanju
5. Povečevanje pomena in učinkov minimalne intervencije
6. Državni paternalizem
7. Ozko razumevanje polja socialnega dela

